

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАЙ СЕКЦЫІ КАМІТЭТА
ЗА ВЯРТАННЕ НА РАДЗІМУ І РАЗВІЦЦЕ КУЛЬТУРНЫХ
СУВ'ЯЗЕЙ З СУАЙЧЫНІКАМІ

№ 85 (669)

Кастрычнік 1962 г.

Год выдання 8-ы

П. Р. Паловіч.

А. Р. Нікалаев.

МАСКВА. (ТАСС). Вынікі першых палётаў саветскіх касманаўтаў, станоўчыя даныя аб рабоце канструкцыі іх караблёў і комплексу апаратуры, атрыманы ў гэтых палётах, дазволілі зрабіць новы важны крок у касмічных даследаваннях — ажыццявіць працяглы грунавы палёт саветскіх касманаўтаў на двух касмічных караблях.

У гэтым палёце было запланавана правядзенне даследаванняў і эксперыментаў, неабходных для вырашэння раду новых медыка-біялагічных і тэхнічных праблем.

Цяпер падвядзены асноўныя вынікі даследаванняў і эксперыментаў, праведзеных на караблях-спадарожніках «Усход-3» і «Усход-4».

Характарызуючы асаблівасці канструкцыі караблёў, вучоныя ўказваюць, у прыватнасці, на ірадыюляваныя металы спуску.

У час палёту касманаўт, адзеты ў спецыяльны скафандр, размяшчаецца ў катапультным крэсле. Пры спуску з арбіты касманаўт можа альбо прыземліцца ў кабіне, альбо катапультавацца на малой вышыні ў крэсле з кабіны і прыземліцца асобна ад карабля на парашуце. Прыземленне касманаўта на парашуце асобна ад карабля мае рад пераваг пры пасадцы на сушу, дзе ўмовы прыземлення могуць быць ускладнены рэльефам мясцовасці, ветрам і г. д. Таму ў групавым палёце, гэтак жа як і ў палёце карабля «Усход-2», праграмай палёту і па жаданню саміх касманаўтаў была прадугледжана магчымасць пасадкі касманаўтаў і асобна ад карабля. Трэба, аднак, адзначыць, што ва ўсіх палётах (уключаючы і апошні групавы) сістэма пасадкі караблёў таксама спрацоўвала нармальна і яны прыземляліся ў поўнай захаванасці.

Для вымярэння параметраў арбіт, прыёму і рэгістрацыі тэлеметрычнай і тэлевізійнай інфармацыі, забеспячэння двухфазовай радыёсувязі і кіравання быў выкарыстаны наземны вымяральны комплекс.

Сетка назіральных станцый комплексу размешчана на тэрыторыі СССР такім чынам, што яна дазваляе ажыццяўляць вымярэнні і падтрымліваць сувязь з касмічнымі караблямі на максімальна магчымай колькасці віткоў, якія праходзілі праз тэрыторыю Саветаў Саюза.

Радыёлакацыйныя станцыі забяспечвалі вымярэнне параметраў арбіт абодвух караблёў у перыяд, калі караблі знаходзіліся ў зоне «радыёбачнасці» станцый. Апрацоўку атрыманай з радыёлакацыйных станцый інфармацыі ажыццяўляў каардынацыйна-вылічальны цэнтр. Ён забяспечваў разлік фактычных параметраў арбіт караблёў, прагназаванне іх руху на некалькі віткоў наперад і падрыхтоўку цэлеуказанняў для наземных станцый.

У задачы наземнага комплек-

су вымярэнняў, сувязі і кіравання ўваходзіла таксама вызначэнне моманту старту другога карабля. Паводле даных вымярэнняў параметраў арбіты карабля «Усход-3», каардынацыйна-вылічальны цэнтр вызначыў час старту карабля «Усход-4», зыходзячы з умов вывадзення яго ў непасрэдную блізкасць ад першага карабля і ва ўказаны час, з той жа стартвай пляцоўкай быў зроблены старт другога

Першы ў свеце групавы палёт

АСНОЎНЫЯ ВЫНІКІ

карабля «Усход-4». Касмічны карабель «Усход-4» пасля вывадзення на арбіту апынуўся, паводле ўдасканаленых даных, на адлегласці 6,5 кіламетра ад карабля «Усход-3».

У састаў радыёкомплексу караблёў «Усход-3» і «Усход-4» уваходзіла апаратура трох двухбаковых радыётэлефонных ліній сувязі — двух у кароткахвалевым (КХ) дыяпазоне і адной — ва ультракароткахвалевым (УКХ). Акрамя таго, на борце былі магнітафон, радыёвышчальны прыёмнік з дыяпазонамі сярэдніх і кароткіх хваляў.

У касманаўтаў А. Р. Нікалаева і П. Р. Паловіча было 4 каналы прыёму — УКХ, далёкі кароткахвалевы, міжкаробельны і вышчальны. Асноўным рэжымам работы было праслухоўванне далёкага кароткахвалевага і міжкаробельнага каналаў, прычым кожны з іх касманаўт слухаў на адно вухо.

У бартавым магнітафоне для зручнасці касманаўта прадугледжаны рэжым аўтапуску, пры якім магнітафон пачынае працаваць, як толькі касманаўт загаворыць. Пасля заканчэння размовы запіс аўтаматычна спыняецца. Індыкатарам запісу з'яўляецца мініятурная неонавая лампачка, якая мігае ў такт размовы касманаўта і паказвае, што прыбор працуе нармальна.

Радыёсувязь паміж касмічнымі караблямі А. Р. Нікалаева і П. Р. Паловіча праходзіла вельмі ўстойліва і ўсталявана на ўсё адлегласцях, пачынаючы з 6,5 кіламетра (мінімальнай адлегласці паміж імі) і да максімальнай, якая к канцу палёту складала каля 3 тысяч кіламетраў.

Перагаворы з касманаўтамі па УКХ вяліся на адлегласці ў некалькі тысяч кіламетраў. М. С. Хрушчоў размаўляў з Ялты з касманаўтамі, калі яны праляталі над Ленінградам. Свядлоўскім і іншым гарадамі аж да граніцы Мангольскай Народнай Рэспублікі, гэта значыць на адлегласці да 5,5 тысяч кіламетраў.

Сувязь у дыяпазоне КХ

ажыццяўлялася вельмі паспяхова як на асноўных радыёліній «Зямля — карабель — Зямля», так і пры праслухоўванні на Зямлі радыёліній «карабель — карабель». Максімальная далёкасць сувязі дасягала 12—20 тысяч кіламетраў, а далёкасць, якая перавышала 10 тысяч кіламетраў, была звычайнай.

Працяглая праграма палёту дазволіла касманаўтам паказаць крэслы і ажыццяўляць свабоднае плаванне ў кабіне. Пры гэтым яны не маглі выкарыстаць мікрафоны і тэлефоны скафандра, якія аказаліся адлучанымі.

цы, пападанне ў які было б надзвычай небяспечна для здароўя касманаўта. Але да моманту запуску караблёў-спадарожнікаў «Усход-3» і «Усход-4» інтэнсіўнасць радыяцыі, выкліканай амерыканскім ядзерным вышынным выбухам, зменшылася на вышнім палёту караблёў да дапушчальных межаў.

Для аператыўнага кантролю радыяцыйнай абстаноўкі ў касмічнай прасторы на борце касмічных караблёў была ўстаноўлена спецыяльная дазіметрычная апаратура, паказанні якой аўтаматычна перадаваліся праз радыётэлеметрычную сістэму на наземныя станцыі. Акрамя таго, касманаўты былі забяспечаны рознымі відамі індывідуальных дазіметраў. Касмічныя караблі мелі неабходную канструктыўную ахову, а на выпадок пагаршэння радыяцыйнай абстаноўкі, касманаўты былі забяспечаны спецыяльнымі радыёахоўнымі хімічнымі прэпаратамі.

Для ацэнкі радыяцыйнай небяспекі прадугледжвалася таксама правядзенне спецыяльных біялагічных даследаванняў, для выканання якіх на караблях знаходзіліся розныя біялагічныя аб'екты: лістагенныя бактэрыі, культура ракавых клетак чалавека, мужі-дразафілы і аплодная ікра ўюноў; насенне цыбулі-чарнушкі, пшаніцы, сасны, гароху, гарчыцы, капусцы, буракоў, морквы і суквецця расліны традэсканцыі.

У цяперашні час усе біялагічныя аб'екты знаходзяцца ў стадыі даследавання, але ўжо можна сказаць, што касмічная радыяцыя не аказала на іх ніякага шкоднага ўплыву.

Апрацоўка інфармацыі паказала, што доза радыяцыі, атрыманая абодвума касманаўтамі за адны суткі палёту, складала каля 11 мілірад. Поўная доза, атрыманая касманаўтам А. Р. Нікалаевым, была роўна 43 мілірадам, а касманаўтам П. Р. Паловічам — 32 мілірадам. Гэтыя велічыні досць зусім бяспечныя для здароўя чалавека.

Вынікі фізіялагічных даследаванняў у палёце дазволілі зрабіць заключэнне, што агульны стан і асноўныя фізіялагічныя функцыі касманаўта на працягу ўсяго палёту не выходзілі з мяккіх паніяцыйных нормаў.

Такім чынам, устаноўлена, што ва ўмовах касмічнага палёту працягласцю 100 гадзін фізічна здаровы чалавек, які прайшоў неабходную падрыхтоўку, у стане зусім здавальняюча пераносіць бязважнасць. Можна таксама дапусціць, што палёты, працягласцю ў некалькі соцень гадзін, таксама будуць даступныя для прайшоўшых неабходную падрыхтоўку касманаўтаў.

Вельмі цікавыя даныя, звязаныя з выкананнем групавога палёту.

Паводле ўдакладненых даных, у пачатку палёту карабля «Усход-3» параметры яго арбіты (Заканчэнне на 2-й стар.)

Шанаванне касманаўтаў на Краснай плошчы ў Маскве.

У Савете Міністраў
Саюза Саветскіх
Сацыялістычных Рэспублік

У сувязі з правакацыйнымі дзеяннямі ўрада ЗША і агрэсіўнымі намерамі амерыканскіх узброеных сіл 23 кастрычніка 1962 года ў Крамлі Саветскі ўрад заслухаў міністра абароны СССР Маршала Саветаў Саюза таварыша МАЛІНОУСКАГА Р. Я. аб праведзеных мерапрыемствах па павышэнні баявой гатоўнасці ва Узброеных Сілах і даў міністру абароны неабходныя ўказанні, у тым ліку да асобнага распараджэння:

1. Затрымаць звальненне з Саветскай Арміі старэйшых уростаў у ракетных войсках стратэгічнага прызначэння, у войсках проціветранай абароны краіны і на падводным флоце.

2. Спыніць водпуск і ўсяму асабоваму саставу.

3. Павысіць боегатоўнасць і пільнасць ва ўсіх войсках.

У штабе
Аб'яднаных Узброеных Сіл
краін Варшаўскага дагавору

Як стала вядома, у сувязі з правакацыйнымі дзеяннямі амерыканскага ўрада і агрэсіўнымі намерамі амерыканскай ваеннай галоўнакамандуючы Аб'яднаных Узброеных Сіламі краін Варшаўскага дагавору Маршала Саветаў Саюза Грэчка А. А. 23 кастрычніка 1962 года склікаў афіцэраў — прадстаўнікоў арміі краін Варшаўскага дагавору і даў указанні аб правядзенні раду мер на павышэнню баявой гатоўнасці войск і флоту, якія ўваходзяць у састаў Аб'яднаных Узброеных Сіл.

На арбіце — «Космас-II»

Паведамленне ТАСС

20 кастрычніка 1962 года ў Саветскім Саюзе зроблены паспяховы запуск чарговага штучнага спадарожніка Зямлі «Космас-11». На спадарожніку ўстаноўлена навуковая апаратура, прызначаная для працягнення даследаванняў касмічнай прасторы ў адпаведнасці з праграмай, аб'яўленай ТАСС 16 сакавіка г. г. Апрача навуковай апаратуры, на борце спадарожніка «Космас-11» устаноўлены мнагаканальная радыётэлеметрычная сістэма і радыётэхнічныя прыстасаванні для вымярэння траекторыі. На спадарожніку ёсць кароткахвалевы перадачык, які працуе на частотах 20,0048 і 90,0216 мегагерц.

Паводле папярэдніх дадзеных, палёт спадарожніка праходзіць па арбіце, якая мала адрозніваецца ад разліковай. Перыяд абарачэння спадарожніка роўна 96,1 хвілін, вугал нахілу арбіты да плоскасці экватара — 49 градусаў 00 мінут, максімальнае аддаленне ад паверхні Зямлі складае 921 кіламетр, а мінімальнае аддаленне роўна 245 кіламетрам.

Радыётэлеметрычная інфармацыя, прынятая з борта спадарожніка, сведчыць аб нармальным функцыянаванні бартавых сістэм. У каардынацыйна-вылічальны і вымяральныя цэнтры паступае тэлеметрычная інфармацыя, а таксама дадзеныя аб прыёме радыёсігналаў перадачыка.

ПЛОШЧА ВЕРЫ ХАРУЖАЙ

Плошча Веры Харужай — такую назву нядаўна ўбачылі мінчане на шльдах аўтобусаў многіх гарадскіх і прыгарадных маршрутаў беларускай сталіцы.

Плошча гэта з'явілася на месцы, якое не так даўно ні прыхаць было, ні прайсці. Размова ідзе пра так званая Камароўскае балота. А сёння гэта мясціна пад асфальтам. Тут адкрыта новая аўтобусная станцыя.

Першы ў свеце групавы палёт

(Пачатак на 1-й стар.)
былі наступныя: перыяд абарачэння 88,33 хвіліны, максімальная вышыня палёту над паверхняй Зямлі — 234,6 кіламетра, мінімальная вышыня палёту — 180,7 кіламетра.

Параметры арбіты карабля «Усход-4» у пачатку першых сутак палёту былі: перыяд абарачэння — 83,390 хвіліны, максімальная вышыня палёту — 236,7 кіламетра, мінімальная вышыня палёту — 179,8 кіламетра.

Палёт касманаўта А. Р. Нікалаева працягнуўся 94 гадзіны 22 хвіліны, ён праляцеў шлях даўжынёй каля двух мільёнаў 640 тысяч кіламетраў. Палёт касманаўта П. Р. Папавіча працягнуўся 70 гадзін 57 хвілін, ён праляцеў шлях даўжынёй каля аднаго мільёна 980 тысяч кіламетраў.

Вельмі цікавыя некаторыя назіранні, зробленыя касманаўтамі ў палёце. Асабліва цікавае мае эксперымент па выхадзе касманаўтаў з крэсла і «свабоднаму плаванню» ў кабіне на працягу параўнаўча доўгага часу. Касманаўт А. Р. Нікалаев знаходзіўся па-за падвясной сістэмай за чатыры сеансы прыкладна 3,5 гадзіны, а касманаўт П. Р. Папавіч за тры сеансы — каля трох гадзін. Плаваючы ўнутры кабіны, яны вольна назіралі, кантралявалі сваю здольнасць арыентавацца ў кабіне, вялі сувязь (праз мікрафоны і дынамікі, устаноўленыя ўнутры кабіны). На працягу ўсяго гэтага часу абодва адчувалі сябе добра.

Атрыманая вынікі дазваляюць спадзявацца, што ў будучыню

дучых працяглых палётах чалавек зможа нармальна працаваць, не замацоўваючыся ў крэсле, на працягу доўгага часу.

У 9 гадзін 24 хвіліны па маскоўскаму часу была ўключана тармазная рухальная ўстаноўка карабля «Усход-3» і праз 6 хвілін карабля «Усход-4», пасля чаго караблі пайшлі на зніжэнне. На невялікай вышыні, калі караблі прайшлі ўжо сферы ўздзеяння высокіх тэмператур і перагрузак, касманаўты аддзяліліся ад караблёў у катапультаемых крэслах і раскрылі парашуты. Караблі без касманаўтаў працягвалі зніжэнне і пасляхова прыземліліся з дапамогай аўтаматычных сістэм. Пасля прыземлення абодва караблі знаходзяцца ў здвальняючым стане і могуць быць выкарыстаны для паўторных палётаў. Паводле ўдакладненых даных, А. Р. Нікалаев прыземліўся ў 9 гадзін 52 хвіліны, а П. Р. Папавіч — у 9 гадзін 59 хвілін. Абодва касманаўты прыземліліся непадальку ад сваіх караблёў.

Такім чынам, праграма групавога палёту савецкіх касмічных караблёў «Усход-3» і «Усход-4», якія пільтаваліся лётчыкамі-касманаўтамі СССР таварышамі А. Р. Нікалаевым і П. Р. Папавічам, поўнасцю і паспяхова выканана.

Пасляховае ажыццяўленне працяглага групавога касмічнага палёту савецкіх касманаўтаў А. Р. Нікалаева і П. Р. Папавіча на караблях «Усход-3» і «Усход-4» — новы важны крок у заваяванні чалавечым касмічнай прасторы.

РУКІ ПРЭЧ АД КУБЫ!

Заява Савецкага ўрада

Вечарам 22 кастрычніка прэзідэнт ЗША Кенедзі аб'явіў, што ён аддаў загад ваенна-марскому флоту ЗША перахопіць усе судны, якія ідуць на Кубу, падвяргаць іх агледу і не прапускаць судны са зброяй, якая паводле значэння амерыканскіх улад, носіць наступальны характар. Ададзены таксама загад весці няспынным пільным нагляд за Кубай. Такім чынам урад ЗША фактычна ўстанавіў марскую блакаду Рэспублікі Куба. Адначасова пачата высадка на амерыканскую базу Гуантанама, размешчаную на тэрыторыі Кубы, новых амерыканскіх войскаў, а ўзброеныя сілы ЗША прыводзяць у стан баявой гатоўнасці.

Гэтыя беспрэцэдэнтныя агрэсіўныя дзеянні прэзідэнт спрабуе апраўдваць разважаннямі аб тым, быццам з боку Кубы ўзнікае пагроза нацыянальнай бяспецы Злучаных Штатаў.

Савецкі ўрад неаднаразова звяртаў увагу ўрадаў усіх краін і сусветнай грамадскасці на сур'ёзную небяспеку для справы міру палітыкі, праводзімай ЗША ў адносінах да Рэспублікі Куба. Заява прэзідэнта ЗША сведчыць аб тым, што амерыканскія імперыялістычныя колы не спыняюцца ні перад чым у сваіх спробах задушыць суверэнную дзяржаву, члена Арганізацыі Аб'яднаных Нацый. Яны гатовы дзеля гэтага на тое, каб штурхнуць свет у бездань ваеннай катастрофы.

Народы ўсіх краін павінны ясна ўяўляць, што, ідучы на такую авантуру, Злучаныя Штаты Амерыкі робяць крок на шляху да разважання сусветнай тэрма-ядзернай вайны. Нахабна парушаючы міжнародныя нормы паводзін дзяржаў і прынцыпы Статута Арганізацыі Аб'яднаных Нацый, ЗША прысвоілі сабе права, і аб'явілі аб гэтым, напаць на судны іншых дзяржаў у адкрытым моры, г. зн. займаюць пірацтвам.

Імперыялістычныя колы ЗША спрабуюць дыктаваць Кубе, якую палітыку яна павінна праводзіць, якія парадкі трэба ўстанавіваць у сябе дома, якую зброю яна павінна мець для сваёй абароны. Але хто даў права Злучаным Штатам браць на сябе ролю вяршыцеля лёсу іншых краін і народаў? Чаму кубінцы павінны вырашаць унутраныя справы сваёй дзяржавы не па свайму ўгледжанню, а так, як хацелася б ЗША? Куба належыць кубінскаму народу, і толькі ён можа быць гаспадаром свайго лёсу.

Па Статуту ААН усе краіны, вялікія або малыя, маюць права будаваць сваё жыццё па-свойму, прымаць тэя меры да забеспячэння сваёй бяспекі якія яны лічаць неабходнымі, даваць адпор агрэсіўным сілам, якія робяць замах на іх свабоду і незалежнасць. Не лічыцца з гэтым — значыць падарваць самую аснову існавання ААН, увесці ў міжнародную практыку законы джунгляў, параджаць бясконцыя канфлікты і войны.

У гэты трывожны час Савецкі ўрад лічыць сваім абавязкам звярнуцца з сур'ёзнай перасцярогай да ўрада ЗША, папярэдзіць яго, што, ажыццяўляючы меры, аб'яўленыя прэзідэнтам Кенедзі, ён бяры на сябе цяжкую адказнасць за лёс міру, вядзе безразважную гульню з агнём.

Кіраўнікі ЗША павінны, нарэшце, зразумець, што цяпер час зусім іншы. Толькі вар'ята могуць цяпер рабіць стаўку на палітыку «з пазіцыі сілы» і лічыць, што гэтая палітыка прынясе ім нейкі поспех, дазваляць наваздаць іншым дзяржавам свае парадкі. Калі ЗША раней маглі лічыць сябе самай магутнай у ваенных адносінах дзяржавай, то цяпер для гэтага няма ніякіх падстаў. У свеце ёсць іншая сіла, не менш магутная, якая выступае за тое, каб народы будавалі сваё жыццё так, як яны гэтага хочуць. Цяпер, як ніколі раней, ад дзяржаўных дзеячоў патрабуецца праяўляць спакой і разважнасць і не дапускаць бразгання зброяй.

Савецкі ўрад пацвярджае яшчэ раз, што ўся зброя, якую мае Са-

вецкі Саюз, служыць і будзе служыць мэтам абароны ад агрэсараў. У сучасных міжнародных умовах найчасцей магутнай зброі, у тым ліку ракетна-ядзернай зброі, у Савецкага Саюза з'яўляецца, паводле прызнання ўсіх народаў свету, рашаючым сродкам, які стрымлівае агрэсіўныя сілы імперыялізму ад разважання сусветнай знішчальнай вайны. Гэтую місію Савецкі Саюз будзе і ў далейшым выконваць з усёй цвёрдасцю і паслядоўнасцю.

Прэзідэнт ЗША заявіў у сваім выступленні, што калі хоць адна ядзерная бомба ўпадзе на тэрыторыю ЗША, то Злучаныя Штаты нанясуць удар у адказ. Такая заява прасякнута крывадушнасцю, бо Савецкі Саюз ужо неаднаразова заяўляў, што ні адна савецкая ядзерная бомба не ўпадзе ні на ЗША, ні на якую-небудзь іншую краіну, калі не будзе зроблена агрэсія. Ядзерная зброя, якая створана савецкім народам, знаходзіцца ў руках народа, ніколі не будзе выкарыстана ў мэтах агрэсіі.

Але калі агрэсары разважыць вайну, то Савецкі Саюз нанясе самы магутны ўдар у адказ.

Савецкі Саюз заўсёды быў верны прынцыпам Статута ААН, паслядоўна праводзіў і праводзіць палітыку, накіраваную на захаванне і ўмацаванне міру. Усяму свету вядома, якія вялізарныя намаганні прыкладвае Савецкі Саюз для разрадкі міжнароднай напружанасці, ліквідацыі анагоў канфліктаў і спрэчак паміж дзяржавамі, для ажыццяўлення прынцыпаў мірнага суіснавання дзяржаў з розным грамадскім ладам. Іменна Савецкі Саюз прапанаваў і абгрунтаваў праграму ўсеагульнага і поўнага раззбраення, ажыццяўлення якой адкрылі б рэальныя перспектывы стварэння свету без войнаў, без зброі. Гэтыя прапановы знаходзяць усё большую падтрымку ў свеце, яны захапілі розумы людзей, сталі прабаваннем часу. Калі да гэтага часу справа раззбраення не зрушылася з месца, то віну за гэта нясуць Злучаныя Штаты Амерыкі і іх саюзнікі па НАТО. Яны баяцца раззбраення, не хочуць расставіць з вялікай дубінкай, пры дапамозе якой спрабуюць дыктаваць сваю волю іншым краінам.

Урад ЗША абвінавачвае Кубу ў тым, што яна нібыта стварае пагрозу для бяспекі Злучаных Штатаў. Але хто паверыць, што Куба можа ствараць пагрозу для ЗША? Калі гаварыць аб размерах і рэсурсах дзвюх краін, аб іх узбраеннях, то ні аднаму разважліваму дзеячу і ў галаву не прыйдзе, што Куба можа з'явіцца пагрозай для Злучаных Штатаў Амерыкі ці для якой-небудзь іншай краіны. Прынамсі, крывадушна гаворыць, быццам маленькая Куба можа рабіць замах на бяспеку Злучаных Штатаў Амерыкі.

Кубінцы хочуць засцерагчы ад небяспекі свой дом, сваю незалежнасць супраць пагрозы, якая зыходзіць ад Злучаных Штатаў Амерыкі. Урад Кубы апялюе да розуму і сумлення, заклікае ЗША адмовіцца ад замаху на незалежнасць Кубы, устанавіць нармальныя адносіны з Кубінскай дзяржавай. Хіба не пераканаўча гучыць тое, што кубінскі ўрад афіцыйна заявіў аб сваім імкненні ўрэгуляваць шляхам перагавораў з урадам ЗША ўсе спрэчныя пытанні.

Зусім нядаўна, выступаючы на сесіі Генеральнай Асамблеі ААН, прэзідэнт Рэспублікі Куба А. Дарцікос зноў заявіў, што Куба «заўсёды выказвала гатоўнасць весці перагаворы па звычайных дыпламатычных каналах ці любым іншым шляхам, каб абмеркаваць рознагалосці, якія існуюць паміж Злучанымі Штатамі і Кубай». Цяпер прэзідэнт ЗША гаворыць, што гэтыя заяў кубінскага ўрада быццам бы недастаткова. Але так можна апраўдваць любую агрэсіўную акцыю, любую авантуру.

Што датычыць дапамогі Савецкага Саюза Кубе, то гэтая дапамога ставіць выключна мэты садзеяння абароназдольнасці Кубы. Як указвалася 3 верасня г. г. у су-

месным савецка-кубінскім камюніке аб знаходжанні ў Савецкім Саюзе дэлегацыі Кубы ў складзе Э. Гевара і Э. Арагонеса, Савецкі ўрад пайшоў насустрач просьбе кубінскага ўрада аб аказанні Кубе дапамогі ўзбраеннем. У камюніке сказана, што гэтае ўзбраенне і ваенная тэхніка прызначаны выключна для мэтай абароны. Урады абедзвюх краін цвёрда стаяць на гэтай пазіцыі і ў цяперашні час.

Неабходнасць савецкай дапамогі ва ўмацаванні абароны Кубы выклікаецца тым, што Кубінская Рэспубліка з першых дзён свайго існавання падвяргаецца няспынным пагрозам і правакацыям з боку Злучаных Штатаў. ЗША не спыняюцца ні перад чым, уключаючы арганізацыю ўзброенай інтэрвенцыі на Кубе, як гэта было ў красавіку 1961 года, для таго, каб пазбавіць кубінскі народ заваяванай ім свабоды і незалежнасці, зноў падпарадкаваць яго панаванню амерыканскіх манопалій, зрабіць Кубу марыянэткай ЗША.

ЗША патрабуюць, каб з тэрыторыі Кубы была вывезена ваенная тэхніка, неабходная ёй для самаабароны, з чым не можа, безумоўна, згадзіцца ні адна дзяржава, якая даражыць сваёй незалежнасцю.

Савецкі Саюз выступае за тое, каб усе іншаземныя войскі былі выведзены з чужых тэрыторый у свае нацыянальныя граніцы. Калі ЗША сапраўды праяўляюць клопаты аб умацаванні дружэлюбных адносін з дзяржавамі і імкнуцца забяспечыць трывалы мір ва ўсім свеце, як аб гэтым гаварыў прэзідэнт Кенедзі ў сваім выступленні 22 кастрычніка, то яны павінны былі б прывесці савецкую прапанову і вывесці свае войскі і ваенную тэхніку, ліквідаваць ваенныя базы, якія знаходзяцца на чужых тэрыторыях у розных частках свету.

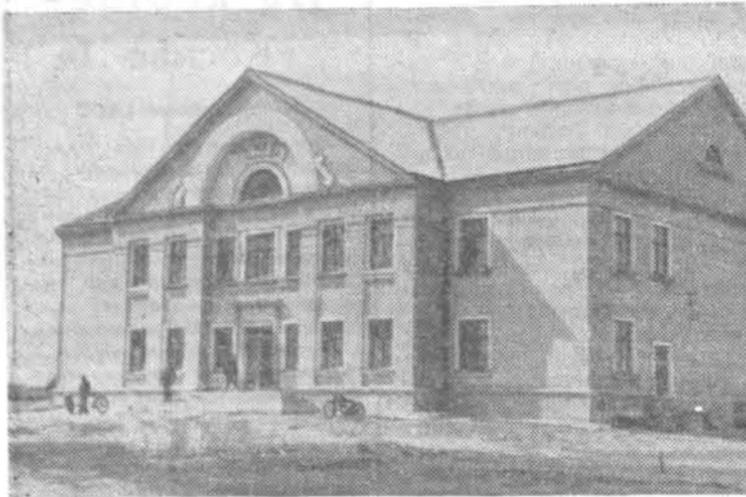
Аднак ЗША, якія раскідалі свае ўзброеныя сілы і ўзбраення ўсяму свету, упарт адмаўляюцца ад прыняцця гэтай прапановы. ЗША выкарыстоўваюць іх для ўмяшання ва ўнутраныя справы іншых дзяржаў і ажыццяўлення сваіх агрэсіўных задум. Іменна амерыканскі імперыялізм узв'язе на сябе ролю міжнароднага жандара. Прадстаўнікі ЗША пастаянна выхваляюцца тым, што амерыканскія самалёты ў любы час могуць напаць на Савецкі Саюз, скінуць амерыканскія бомбы на мірныя гарады і сёлы і нанесці цяжкія ўдары. Не праходзіць і дня, каб дзяржаўныя і ваенныя дзеячы, а таксама друк ЗША не пагражалі тым, што амерыканскія падводныя лодкі, якія з шыраць па «Паларыс» на борце шыраць па многіх морах і акіянах, могуць абрушыць атамны ўдар на Савецкі Саюз і іншыя міралюбівыя дзяржавы.

У святле гэтых фактаў асабліва фальшыва гучыць словы прэзідэнта Кенедзі аб тым, што ўрад ЗША ў прэтэнцыйных патрабаваннях пазбавіць Кубу сродкаў абароны кіруецца нібыта інтарэсамі міру. Міралюбівыя дзяржавы не могуць не пратэставаць супраць аб'яўленых прэзідэнтам ЗША праваў, якія ён дзеянні адносна суднаў, якія накіроўваюцца да берагоў Кубы, супраць устанавлення кантролю за суднамі суверэнных дзяржаў у адкрытым моры. Вядома, што амерыканскія дзяржаўныя дзеячы любяць гаварыць аб сваёй адданасці прынцыпам міжнароднага права, разглагольстваюць аб неабходнасці правапарадку ў свеце. Але на справе ж яны, відаць, лічаць, што законы пісаны не для ЗША, а для іншых дзяржаў. Устанавіўшы фактычнай блакадаю берагоў Кубы — гэта правакацыйны крок, нечуванае парушэнне міжнароднага права, выклікае міралюбівым народам.

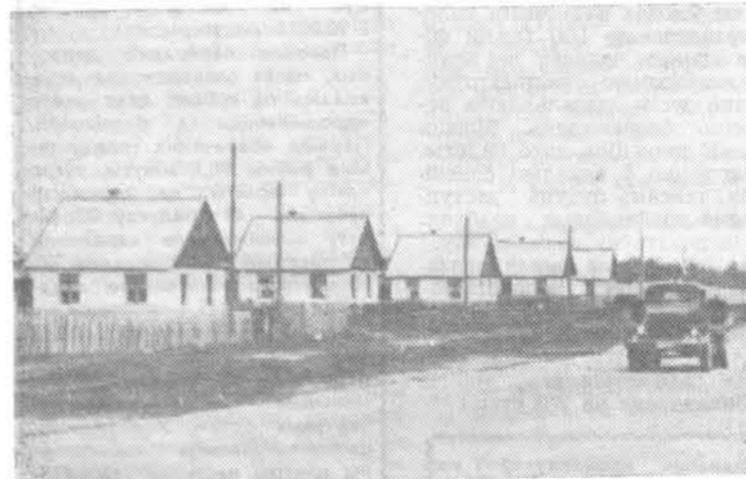
Нельга не бачыць і таго, што калі сёння ЗША спрабуюць зрабіць іншым краінам гандаль з Кубай і выкарыстанне іх суднаў для перавозак тавараў і грузаў на Кубу, то зэтра амерыканскія працяжы колы могуць патрабаваць

(Заканчэнне на 3-й стар.)

КАЛГАСНЫЯ НОВАБУДОЎЛІ

Дом культуры калгаса «Перамога» Талачынскага раёна.

Жылы пасёлка калгаса.

Вялікую дапамогу ў будаўніцтве розных аб'ектаў аказвае калгасам Талачынскага раёна кантора Міжкалгасбуда. Сіламі гэтай арганізацыі ўзводзяцца жылыя дамы, клубы, будуюцца жылёлагадоўчыя памяшканні, склады і іншыя збудаванні.

На ўскраіне раённага цэнтры Талачына вырастае жылы пасёлка. Яго вуліцы забудаваны белымі домікамі з пенасілікатных пліт. У дамах жывуць хлебарабы калгаса «Перамога» Талачынскага раёна.

Цяпер у пасёлку заканчваецца будаўніцтва Дома культуры. Кіруе работамі прааб Міжкалгасбуда Аляксей Мацвеевіч Лапеняк. У гады Вялікай Айчыннай вайны Аляксей Мацвеевіч рабіў зброю для партызан у мясцовай майстэрні. Цяпер у яго самая мірная прафесія — ён будаўнік.

Ідучь апошнія аддзелачныя работы. Вельмі хутка гасцінна адчыняцца дзверы клуба на 350 месц. А. ШНЕЙДЭР.

Думкі, пачуцці, уражанні

У сувязі з 45-й гадавінай Вялікага Кастрычніка ў рэдакцыю газеты «Голас Радзімы» паступіла шмат пісьмаў з-за мяжы ад нашых землякоў. У гэтых пісьмах яны выказваюць свае думкі, пачуцці да Радзімы, да савецкага народа.

У многіх пісьмах суайчыннікі дэляцца ўспамінамі аб тым, як яны сустрэлі рэвалюцыю і тыя змены, якія яна прынесла нашаму народу, за які сустрэкаюць за мяжой.

Працягваем друкаваць гэтыя пісьмы.

Мне было тады 9 год, але я добра памятаю рэвалюцыю 1905 г. У нашым павятовым горадзе Слуцку студэнты гімназіі і камерцыйнага вучылішча

НАЙВЯЛІКШЫ ПРАГРЭС

ідалі бомбы на вуліцах горада. Я запытаў у бацькі, што яны робяць, і ён сказаў: «Гэта, кажучы, нейкія сацыялісты і дэмакраты ваяюць супраць цара за палепшанне становішча рабочых і сялян». Я нічога не зразумеў з тлумачэнняў бацькі, але калі падрос і паразумеў, то даведаўся, што такое рэвалюцыя і чые правы яна абараняла.

Рэвалюцыя 1905 года пацярпела паражэнне. Але кожная рэвалюцыя, нават пацярпеўшы паражэнне, прыносіць масам велізарную карысць тым, што яна ўказвае іх памылкі і накіроўвае на правільны шлях, да поўнай перамогі.

25 кастрычніка 1917 года рабочы клас Расіі ў саюзе з сялянствам пры падтрымцы арміі і флоту пад кіраўніцтвам бальшавікоў устанавіў новы тып дзяржавы. Я ніколі не забуду таго, як мы, рускія ў Амерыцы, радаваліся гэтым важным падзеям, хоць жоўтая капіталістычная прэса пісала: «Большавікі не ўтрымаюцца ва ўладзе больш 4—6 тыдняў». Мы верылі ў канчатковую перамогу рабоча-сялянскай рэвалюцыі. Многія паехалі ў Расію і прымалі ўдзел у барацьбе супраць белавардзейцаў, якія пры дапамозе сусветных бандытаў-капіталістаў усяляк стараліся вярнуць уладу буржуазіі. Ім, вядома, зрабіць гэтага не ўдалося.

Пасля свайго паражэння белавардзейцы, як пацукі, рассыпаліся па свеце і паклёпнічалі на Савецкую краіну. Нам тут, рускім эмігрантам, сынам сваёй любімай Радзімы, няма-ла даводзілася змагацца супраць усякай хлусні і паклёпу, якія распаўсюджваліся ім. Цяпер нам даводзіцца змагацца супраць яшчэ больш агіднай групы галаварэзаў, супраць гнісных здраднікаў Радзімы і забойцаў свайго народа. На шчасце, гэта група нязначная і не мае ніякага ўплыву ні на расійскіх выхадцаў, ні на амерыканцаў. Усе ненавідзяць іх. Ніхто не любіць памагатых гітлераўскіх варвараў, забойцаў свайго народа.

Кастрычніцкая рэвалюцыя ўскалыкнула ўвесь свет. Яна не толькі вызваліла народы Расіі ад прыгнёту царызму і капіталізму. Усе заваёвы рабочага класа ва ўсіх капіталістычных краінах цесна звязаны з Кастрычніцкай рэвалюцыяй.

У Злучаных Штатах Амерыкі, напрыклад, вельмі цяжка было жыць да Кастрычніцкай рэвалюцыі. Мы працавалі па 10—12 гадзін у дзень і зарплата была вельмі мізэрная, так што рабочы не мог зводзіць канцы з канцамі.

Руская рэвалюцыя разварушыла і амерыканскіх рабочых. Яны пачалі арганізоўвацца, дабівацца 8-гадзіннага рабочага дня, лепшай зарплаты і г. д.

Капіталісты, перапалоханыя рускай рэвалюцыяй, сталі больш падатлівымі, і рабочыя ў многіх галінах дабіліся выкаранення сваіх патрабаванняў.

Свята гадавіны Вялікага Кастрычніка з'яўляецца святам не толькі савецкага народа, але і народаў, якія ўсё яшчэ не вызваліліся ад капіталістычнага прыгнёту і невыноснай эксплуатацыі чалавека чалавекам. У кожнай краіне, уключаючы і Амерыку, свядомыя рабочыя збіраюцца ў сваіх клубах і правядуць гэта свята весела, радасна, жадаючы савецкаму народу яшчэ большых поспехаў у будаўніцтве светлай будучыні — камунізма.

Сілы свабоды і міру ва ўсім свеце перавышаюць сілы прыгняталінікаў, атамшчыкаў і падпальшчыкаў вайны.

Кастрычніцкая рэвалюцыя зрабіла найвялікшы прагрэс у сусветнай гісторыі. З адсталай краіны Еўропы Расія ператварылася ў адну з самых індустрыяльных і прагрэсіўных краін свету і ў недалёкім будучым зойме першае месца ў свеце па індустрыі. Савецкая краіна не толькі дагоніць, але і перагоніць Амерыку. У гэтым няма сумнення, таму што Савецкі Саюз багаты ўсялякімі прыроднымі рэсурсамі. Я сам сваімі вачыма бачыў у мінулым годзе, якімі хуткімі тэмпамі там усюды ідзе будоўля новых заводаў, фабрык, шахт, школ, бальніц, клубаў, жылых дамоў і нават зусім новых гарадоў.

Пры царызме нідзе і слыху не было аб цагляных дамах на вёсцы, а цяпер многа ўбачыш цагляных дамоў у калгаснікаў. А царскага «мужыка» днём з агнём не знойдзеш. Калгаснікі жывуць у прасторных, чыстых дамах, адзяваюцца па-гарадскому, усе пісьменныя, многія атрымалі вышэйшую адукацыю і працуюць у якасці настаўнікаў, дактароў, інжынераў і да т. п. Царскі «мужык» знік назаўсёды.

Мне так усё спадабалася, што я зноў збіраюся ў 1963 годзе паехаць у Савецкі Саюз. Я таксама раю ўсім як старым эмігрантам, так і новым, у якіх рукі не ў крыві сваіх людзей, наведаць Савецкі Саюз і пабачыць сваімі вачыма, як далёка пайшла наперад Савецкая краіна. Цяпер трэба нам усім старацца, каб не дапусціць вайны. Вайна нікому не патрэбна.

УЛАСЕНКА.

Аляксей САВІЦКІ.

ЗША.

НЯХАЙ ЖЫВЕ МІР!

Віншую Савецкі Саюз з 45-й вялікай гадавінай, з яго слаўнымі поспехамі і жадаю Савецкаму Саюзу, яго людзям, ураду, тав. Хрушчову, які ўсімі сіламі стараецца не дапусціць вайны, каб быў мір ва ўсім свеце.

Віншую з 45-й гадавінай сваіх суайчыннікаў у Амерыцы, сваіх сяброў, а таксама тых, якія парвалі з паклёпнікамі. Сладзюся, што многія з іх выкажучь адкрыта, хто іх ашукваў і правацываваў паклёпнічача на сваю Радзіму, якая вырастала такіх сокалаў, як Ю. Гагарын, Г. Цітоў, А. Нікалаеў і П. Павіч.

Яшчэ ёсць і сярод старых эмігрантаў людзі, якія не вераць у тое, што зроблена на Радзіме. Атрымаў з роднай вёскі фотакартку, на якой знята мая сястра, яе дзеці і ўнучка. Мужа няма ў жывых, загінуў у вайну, а яна сама выгадавала вялікую сям'ю. Адна жанчына паглядзела на фотакартку і кажа,

што яна не верыць, каб у былой Гродзенскай або Віленскай губерні так маглі апрагнацца. Проста, кажа, там, дзе робяць фотаздымкі, даюць апрануцца, каб хараша выглядалі.

Гэтай старой здаецца, што на Гродзеншчыне ўсё так, як было ў 1912—13 гадах у царскай Расіі, калі мы паехалі ў Амерыку шукаць шчасця. Старую і яе мужа ўводзіць ў зман «Новае рускае слова». Але праўды ніколі не ўтоіш. Цяпер нават некаторыя былыя ворагі нашай Радзімы апомніліся і заклікаюць другіх, якія разам з ім служылі гітлераўцам, адыйсці ад паклёпнікаў.

Пра сваю радню мне цяжка ўспамінаць: сястру жывую ў зямлю закапалі гітлераўцы і іх памагатыя.

Сягоння мне хочацца з асаблівай сілай сказаць:

Няхай жыве мір ва ўсім свеце!

ЗША.

Іван КУЛІНІЧ.

МАГУТНЫЯ КРЫЛЛІ

Дарагія сябры, супрацоўнікі газеты «Голас Радзімы»! Віншую супрацоўнікаў і чытачоў «Голасу Радзімы» са святам 45-й гадавіны Вялікага Кастрычніка. Пісаць я складна не ўмею, бо малапісьменны, усё жыццё займаюся земляробствам, і ўсё ж хочацца выказаць сваё пачуццё так, як ўмею.

Быў час, калі значэнне Кастрычніка кожны тлумачыў па-свойму. Многія прадказвалі яму вельмі кароткі век, а потым, маўляў, усё будзе па-старому. Людзі скажучы: прыходзіце, паны памешчыкі і капіталісты, і рабіце з намі, што хочаце, як і раней рабілі. Але час ішоў, і гадальшчыкаў ён паступова адпраўляў у магілы, а ідэі Кастрычніка тым часам распаўлялі свае магутныя крылі.

У мінулым годзе на маю долю выпала шчасце убачыць сваімі вачыма прыгону Волгаградскую ГЭС імя XXII з'езда, і там я міжволі ўспомніў дакастрычніцкую лучынушку. Я думаю, няма неабходнасці пералічваць эканамічныя дасягненні нашай Радзімы, бо нават самыя рэакцыйныя газеты вымушаны, уздыхаючы, прызнаць сапраўднае становішча эканомікі СССР, а ў некаторых галінах абяцаюць праз некалькі год дагнаць краіну сацыялізма, г. зн. самі прызнаюцца, што ўжо ў сям-тым адстаюць ад Савецкага Саюза.

Хіба не радасна было, калі два савецкія касманаўты свабодна пераклікаліся ў нябеснай прасторы і прыземліліся там, дзе ім было прызначана. Амерыканцы таксама займаюцца космасам: возьмуць чалавека, падкінуць угору, і ён шлёпне ў ваду. Тады ўзняюць шуміху, што ў іх ёсць касманаўт.

Дарагія сёстры і браты, руская прымаўка гаворыць, што ў бядзе пазнаюць сяброў. Неяк цяплей

становіцца на сэрцы, калі ведаеш, што далёка на Радзіме ёсць людзі, якія працяваюць клопаты аб сваіх суайчынніках, раскіданых па чужыне.

Калі я вярнуўся з Савецкага Саюза, мяне, вядома, розныя людзі засыпалі мноствам пытанняў, што там і як там. І я стараўся кожнаму адказаць праўдзіва. Але воль паспрабуй, дакажы такому чалавеку, які начытаўся воражэй літаратуры. Аднойчы я гутарыў з такім чалавекам і стараўся падрабязна адказаць на ўсе яго пытанні, але ён то з тым, то з іншым усё не пагаджаўся і спрабаваў абвргаць мае тлумачэнні. Нашу размову слухала адна старая — валынчанка, яна падыйшла да нас і кажа: «Па-мойму, гэта самая апошняя птушка, якая свайго гняздо паскудзіць». Дык майму субяседніку быццам вухат халоднай вады на галаву вылілі. З тых часоў я яшчэ некалькі разоў яго сустракаў, але правакацыйных пытанняў ён ужо мне не задаваў.

У час першай сусветнай вайны наша сям'я, у тым ліку і я, былі ў эвакуацыі ў Казахстане. У 1920 годзе вярталіся дамоў у Беларусь на кані, запрэжаным у калёсы. Прайшоўшы пешшу Еўрапейскую Расію, я меў магчымасць убачыць, што далася ў спадчыну маладой Савецкай Рэспубліцы. Дзякуючы Савецкаму ўраду, а таксама Федэрацыі Рускіх Канадцаў, мне была дана магчымасць наведаць Савецкі Саюз і быць сведкам велізарных поспехаў ва ўсіх галінах эканомікі, дасягнутых у параўнальна кароткі тэрмін.

Сябры, жадаю вам поспеху ў вашай мірнай працы, жадаю сустраць Кастрычнікае свята з яшчэ большымі дасягненнямі на радасць сябрам і на зло непрацяцелям.

Аляксей ГРЫЦУК.

Канада.

ЖАДАЕМ ЯШЧЭ БОЛЬШЫХ ПОСПЕХАЎ

Вось ужо 20 год, як мы жывём на чужыне, але ні аднаго года не прайшло, каб мы не адсвяткавалі гадавіны Вялікага Кастрычніка, дня вызвалення рабочых і сялян ад прыгнёту.

Успамінаюцца яшчэ тыя маладыя гады, тыя дні Вялікага Кастрычніка, калі мы іх святкавалі на сваёй незабыўнай Радзіме і ішлі ў адных радах з нашымі бацькамі.

За гэтыя гады наша Радзіма пайшла наперад і стала непазнавальнай.

Савецкі народ пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі першым зрабіў крок у космас.

Мы ўсе, суайчыннікі, што жывём за рубяжом, жадаем яшчэ большых поспехаў нашай любімай Радзіме.

— Няхай жыве 45-я гадавіна Вялікага Кастрычніка!

— Няхай жыве мір ва ўсім свеце!

В. СУЧКОВА.

Бельгія.

РУКІ ПРЭЧ АД КУБЫ!

(Пачатак на 2-й стар.)

Прыняцця аналагічных мер супраць любой іншай дзяржавы, палітыка ці сацыяльны лад якой не падабаюцца правячым колам ЗША.

Урад ЗША прысвойвае сабе права патрабаваць, каб дзяржавы рабілі справядзачу перад ім, як яны арганізуюць сваю абарону, дакладвалі, што вязучы на сваіх суднах у адкрытым моры.

Савецкі ўрад рашуча адвргае такія дамаганні. Нахабныя дзеянні амерыканскага імперыялізму могуць прывесці да катастрофічных вынікаў для ўсяго чалавецтва, чаго не жадае ні адзін народ, у тым ліку і народ ЗША.

Улічваючы ўсю сур'ёзнасць створанага ўрадам ЗША становішча вакол Кубы, Савецкі ўрад даў свайму прадстаўніку ў Арганізацыі Аб'яднаных Нацый указанне паставіць пытанне аб тэрміновым скліканні Савета Бяспекі для разгляду пытання: «Аб парушэнні

Статута ААН і пагрозе міру з боку Злучаных Штатаў Амерыкі».

Савецкі Саюз звяртаецца з заклікам да ўсіх урадаў і народаў узняць голас пратэсту супраць агрэсіўных дзеянняў Злучаных Штатаў Амерыкі ў адносінах да Кубы і іншых дзяржаў, рашуча асудзіць гэтыя дзеянні і паставіць перашкоду на шляху развязвання ўрадам ЗША тэрмаядзернай вайны.

Савецкі ўрад зробіць усё, што ад яго залежыць, каб сарваць агрэсіўныя задумы імперыялістычных колаў ЗША, адстаяць і ўмацаваць мір на зямлі.

Савецкі ўрад выказвае цвёрдую ўпэўненасць, што савецкі народ яшчэ больш павялічыць свае працоўныя намаганні ў імя ўмацавання эканамічнай і абароннай магутнасці Савецкай Радзімы. Савецкі ўрад прымае ўсе неабходныя меры для таго, каб нашу краіну не засталі зняцку і яна была ў стане даць дастойны адказ агрэсару.

СПРАВЯДЛІВАСЦЬ ПАТРАБУЕ

На ўскаіне Швянчоніса, на брацкіх могілках, пахаваны мае баявыя сябры, сыны беларускага народа Аляксандр Макраўсаў, Мікалай Ушакоў, Ізот Лемешаў і Якаў Натковіч. На іх магілах ляжаць вянкi, букеты кветак. Іх прыносяць жыхары літоўскага горада Швянчоніса, калгаснікі навакольных вёсак. Ускладаючы кветкі, людзі ўспамінаюць добрым словам адважных партызан, палымяных савецкіх патрыётаў, якія аддалі жыццё за шчасце літоўскага народа, за вызваленне яго зямлі ад ненавісных гітлераўскіх акупантаў.

Прыгледзьцеся да твараў наведвальнікаў гэтага ціхага пагосту, пагаварыце з імі. Вы пачуеце гнеўныя, поўныя сардэчнага болю словы:

— Да адказу катаў і забойцаў з бандыцкіх нацыяналістычных батальёнаў смерці, да адказу людэадаў!

Хто ж яны, гэтыя каты, якія пакаралі смерцю маіх баявых сяброў? Хто вінаваты ў тым, што жывымі спалілі людзей у вёсках Стаўрова, Плітарава, Пастарнакі, Ваўкі, Укупес, Бернаты? Хто вінаваты ў гібелі 50 тысяч чалавек, расстраляных, павешаных, закатаваных у Літве і Беларусі?

Галоўны віноўнік гэтых зверстваў — Антанас Імпулявічус, камандзір карнага батальёна, які сяў разам са сваімі крывавымі памагатымі Кямзурам, Усялісам, Станкайцісам, Кнірымасам і іншымі смерцю ў фартах Каўнаса, на вуліцах і плошчах Мінска і Барысава. У маіх вушах да гэтага часу гучыць страшны расказ жыхароў спаленых беларускіх і літоўскіх вёсак аб тым, як нацыяналістычныя бандыты каралі смерцю партызан Сямёна Сямёнава, Фёдара Рэбятнікава, літоўскіх партызан Дамаса Рачуса, Вільюса Кудобу, Аляксандра Валеніса і многіх іншых.

Антанас Імпулявічус асабіста праводзіў допыты, якія суправаджалі зверскімі катаваннямі; ён кіраваў масавымі расстрэламі, выносіў смяротныя прыгаворы тысячам невінаватых людзей. Кат пабаяўся расплаты. Ён схаваўся за акіянам, у Філадэльфіі. Але гэта не выратуе яго ад усенароднага гневу. Я быў вельмі рады, калі прачытаў паведамленне аб тым, што Імпулявічус і яго мярзотная банда прадстануць перад судом народа. Няхай жа адплата спасцігне гэтых вылюдкаў, якія спадзяваліся сваімі крывавымі злачынствамі пасеяць раздор паміж літоўскім і беларускім народамi. Не вышла, і ніколі не выйдзе! Лепшыя сыны і дачкі літоўскага і беларускага народаў у суровыя гады Вялікай Айчыннай вайны ваявалі плячо ў плячо супраць ненавісных гітлераўцаў і іх крывавых нацыяналістычных прыхвасняў, супраць Імпулявічусаў усіх масцей.

Я хачу расказаць аб некалькіх эпізодах, якія сведчаць аб непарушнай дружбе беларускіх і літоўскіх партызан у гады Вялікай Айчыннай вайны, аб

іх сумеснай барацьбе супраць ненавіснага ворага — фашызму.

Беларускімі лясамі наш літоўскі партызанскі атрад накіраваўся вясной 1943 года ў родныя мясціны. Мы ішлі, суправаджаемыя трыма беларускімі партызанамі-разведчыкамі. Нарэшце, дасягнулі Казянскага лесу. Хіба можна забыць, як сустрэлі нас тут партызаны з праслаўленай беларускай брыгады, якой камандаваў Фёдар Маркаў! Сам Маркаў прышоў да нас, абдымаў нас, радаваўся. Гэта быў адважны чалавек, вельмі чулы, сардэчны. Ён адразу ж распарадзіўся, каб нас накармілі, адзелі, абудлі. А затым адбылася задуманая гутарка. Маркаў праводзіў нас, як родны бацька. Ён не ўтойваў цяжкасцей, расказваў, што супраць партызанскіх атрадаў Літвы лютуюць разам з гітлераўцамі нацыяналістычныя батальёны карнікаў Імпулявічуса, Казакявічуса і іншай нечысці, якая ўзяла меч супраць сумленных патрыётаў. Хутка нам прадставілася многа выпадкаў пераканання ў правільнасці яго слоў. Дзесяці спаленых вёсак, тысячы забітых людзей — вось крывавы шлях гэтых нацыяналістычных вылюдкаў. Многіх з іх спасцігла куля народных месціцаў.

Я раскажу аб адным эпізодзе, які запомніўся мне. Па ўказанню Паўночнага падпольнага аб'ёма Кампарты Літвы мая група атрымала заданне ўзарваць важныя варожыя аб'екты ў Швянчонісе — электрастанцыю. Гэта была нялёгкая справа, бо ў той час у Швянчонісе было многа гітлераўцаў і іх нацыяналістычных памагатых. Да нас на падмацаванне прыйшлі тры чалавекі з беларускай партызанскай брыгады «Спартак» — Аляксандр Макраўсаў, Ізот Лемешаў і Якаў Натковіч.

Такім чынам, у нашай групе было тры беларусы і чатыры літоўцы. З вялікай цяжкасцю прабраліся да электрастанцыі. Ізот Лемешаў ахоўваў правы вугал будынка электрастанцыі і праход у драцяной агарожы. Аляксандр Макраўсаў — левы вугал будынка. Юозас Ражас стаў ля цэнтральнага ўваходу. Затым мы ўзламалі дзверы, уварваліся ў памяшканне электрастанцыі і ўбачылі чатырох стражнікаў з перакошанымі ад страху тварамі. Некаторых вартавых, якія спрабавалі звяніць па тэлефоне, мы «супакоілі».

— Колькі гаручага ў баку? — спытаў я ў механікаў.

— Сем тон.

Усе з палёгкай уздыхнулі. Выдатны будзь феерверк.

Заклалі міну, вывелі на двор вартавых і механікаў, падпалілі бікфордаў шнур. Ледзь паспелі адбегчыся, як раздаўся моцны выбух. Полымя ахапіла ўсю электрастанцыю. Наш атрад удачна выбраўся з горада. Заданне было выканана.

Такіх эпізодаў сумеснай барацьбы супраць ненавісных гітлераўцаў я мог бы расказаць

многа, асабліва аб усенароднай рэйкавай вайне. Колькі эшалонаў з баявой тэхнікай і жывой сілай ворага пусцілі мы сумесна з беларускімі партызанамі пад адхам!

Імпулявічус і падобныя яму падонкі сваімі крывавымі правамі ў Літве і Беларусі спрабавалі запалохаць народ. Але хіба маглі гэтыя гітлераўскія псы ўтрымаць руку народных месціцаў, аслабіць волю беларускага і літоўскага народаў да перамогі!

Я не сумняваюся, што Вярхоўны суд Літоўскай ССР пакарае на заслугах здраднікаў Радзімы. Адзінае, што абуряе да глыбіні душы, — гэта тое, што знайшліся абаронцы Антанаса Імпулявічуса, якія далі яму прытулак там, за акіянам. Справядлівасць патрабуе, каб ён панёс поўнае пакаранне за ўсе здзейсненыя ім злачынствы.

Б. УРБАНАВІЧУС,
Герой Савецкага Саюза,
былы камандзір партызанскага атрада імя Кастуся Каліноўскага.

Лепшыя бортправадніцы Беларускага ўпраўлення грамадзянскага паветранага флоту Ірына Шакура (справа) і Любоў Епанішніківа. Фота Л. Папковіча.

ПРЫСУД НАРОДА

ВІЛЬНЮС. (БЕЛТА). У Вярхоўным судзе Літоўскай ССР закончыўся працэс па справе былога камандзіра карнага батальёна Антанаса Імпулявічуса і дзевяці яго памагатых, якія ўчынілі масавыя пакаранні смерцю савецкіх грамадзян у гады гітлераўскай акупацыі Літвы і Беларусі.

У ходзе папярэдняга следства і судовага разбору ўстаноўлена, што падсудныя добраахвотна паступілі на службу да фашысцкіх акупантаў і ўдзельнічалі ў забойстве каля 50 тысяч чалавек. Шматлікія дакументы, паказаныя сведкам, саміх падсудных і, у першую чаргу, былых камандзіраў карных рот Зянонаса Кямзуры і Юозаса Усяліса, стварылі жудасную карціну крывавых злачынстваў банды буржуазна-нацыяналістычных выкармкаў.

Пасля таго, як сфарміраваныя гітлераўцамі са здраднікаў і іншых падонкаў паліцэйскія падраздзяленні паказалі сваю сабачую адданасць фашысцкім акупантам у масавых расстрэлах жанчын, старых і дзяцей у Літве, батальён Імпулявічуса па загаду фашысцкага камандавання адправіўся на карныя аперацыі ў Беларусь. Тут бандыты яшчэ больш разлётваліся, і кроў невінаватых людзей палілася ручаямі. Пяць тысяч чалавек забілі ў Слуцку каты з батальёна Імпулявічуса. Забойствамі кіраваў Юозас Усяліс. У час гэтай кашмарнай экзекуцы Імпулявічус, Кямзура і некаторыя іншыя афіцеры-карнікі хадзілі ўздоўж равоў, куды скідаваліся асуджаныя на смерць, і расстрэльвалі людзей.

— Расстрэлы для Імпулявічуса былі сапраўднай забавай, — гаварыў на судзе сведка

Эдвардас Гуога, які таксама служыў у батальёне.

Тое ж пацвердзіў і другі сведка Казіс Узас. Ён прыпомніў, як камандзір батальёна разраджаў у людзей свой пісталет у час расстрэлу ў Слуцку, дзе каты закопвалі мёртвых разам з раненымі, і зямля, якая пакрыла ахвяры, варушылася затым некалькі гады.

Хоць месца Імпулявічуса на лаве падсудных пуставала і верхавады банды судзілі завочна, паколькі ўрад Злучаных Штатаў Амерыкі да гэтага часу не выдаў забойцу, які скрываецца ў Філадэльфіі, яго злавесны цень лунаў у зале судовага пасяджэння ўсямі раз, калі вышляліся самыя жудасныя злачынствы.

Адпавядалі свайму верхаводу і іншыя падсудныя. Як заўзяты садцыт праславіўся ў батальёне Зянонаса Кямзура, выхаваны паводле яго слоў, у фашысцкім духу яшчэ ў буржуазнай школе. Ён стварыў у сябе ў роце асобную карцую групу, якой даручаліся самыя крывавыя аперацыі. Пры асабістым удзеле Кямзуры, як прызнаў сам падсудны, праводзіліся расстрэлы ў Койданаве і вёсцы Сергіевічы, а таксама пакаранне смерцю 12 савецкіх патрыётаў у Мінску. Тады былі падначалены Кямзуры, унтэр-афіцэр, цяпер падсудны Іозіс Кнірымас уласнаручна зацягваў петлі на шыях асуджаных.

Кямзура не толькі камандаваў пакараннямі смерцю, але і «падбэдзёрваў» асабістым прыкладам сваіх падначаленых у правядзенні экзекуцыі.

З нахабанасцю, уласцівай самым ашалелым забойцам, выхваляўся на судзе вешацель Кнірымас крывавымі «падзвігамі» карнікаў.

— Больш за ўсё, — гаварыў ён, — наш батальён расстрэляў людзей у Мінску і яго ваколіцах. Пад Мінскам, непадалёку ад шасэ на Койданаву, былі забіты тысячы людзей. У гэтай справе ўдзельнічаў і сам Імпулявічус, а днём пазней, — заяўляе забойца, — мы расстрэлялі нямнога — ўсяго толькі... 700 чалавек.

Гул абурэння ў зале пакрыў гэта ашалелыя свам нахабным цынзізмам прызнаанне.

...Расстрэлы, пакары, грабяжы насельніцтва, а затым дзікія, п'яныя оргі і дзільба нарабаванай маёмасці — вось што характарызуе бандыцкае аблічча кожнага з падсудных. Некаторыя з іх, прадстаўшы перад

судом народа, спрабавалі выкручвацца, ухіляцца ад прамых адказаў, больш ахвотна ўспаміналі злачынствы суседзяў па лаве падсудных, чым свае.

Бандытаў выкрываюць не толькі загады, якія выдаваліся імі ж, іх уласныя прызнанні, паказаны больш сарка сведка, але і фатаграфіі, зробленыя гітлераўцамі ў час пакаранняў смерцю. Характэрна, што пры фотаздымках гітлераўцы не рэкамендавалі прысутным немцам трапляць у поле аб'ектыва, за гадвалі ім адыхці, і на месцы злачынстваў заставаліся толькі нацыяналістычныя забойцы. Гэта рабілася не выпадкова. Паказваючы на здымках адных толькі літоўскіх буржуазных нацыяналістаў, фашысты спадзяваліся на распальванне нацыянальнай варожасці паміж беларусамі і літоўцамі. Але гітлераўцы пралічыліся. У вылюдка Імпулявічуса і яго саўдзельнікаў няма нічога агульнага з літоўскім народам, народам-працаўніком, які заклямаў ганьбай буржуазна-нацыяналістычных катаў і запатрабаваў ім суровай кары.

Гнеўнымі на судзе былі прамовы дзяржаўнага абвінаваўцы, пракурора Літоўскай ССР Віктараса Галінайціса і грамадскага абвінаваўцы, члена-карэспандэнта Акадэміі навук Літвы Пюнаса Мацявічуса, якія прасілі суд аддаць належнае фашысцкім вылюдкам і прыгаварыць іх да вышэйшай меры пакарання — расстрэлу.

Суд вынес прыгавор фашысцкім карнікам. Антанас Імпулявічус, Зянонаса Кямзура, Юозас Усяліс, Юозас Кнірымас, Пюнаса Давалга, Планчунас, Бронюс Гайжаўскас, Павілас Цінярыс і Людас Кольжа прыгавораны да вышэйшай меры пакарання — расстрэлу.

У адносінах да Пюнаса Станкайціса суд пастанавіў выдаць закрэпаўчы яго матэрыялы ў справу для даследавання, таму што некаторыя факты прад'яўленыя Станкайцісу ў абвінавачванні, патрабуюць удальнення.

Грамадскасць Літвы з вялікім адабрэннем сустрэла прыгавор суда.

НАШ АДРАС
Мінск, Ленінскі праспект, 77.
Дом друку, Рэдакцыя газеты «Горнас Радзімы».

Пішуць з «Самсу»...

КАЛІНКАВІЧЫ. Тысячы кіламетраў ад беларускага Палесся да карэйскай правінцыі Ранган. Але вялікія адлегласці — для сяброў не перашкода. Працаўнікі калгаса «Іскра» падтрымліваюць пастаянную сувязь з сялянамі гаспадаркі «Самсу». Пачалася яна яшчэ некалькі гадоў назад. Карэйскія сяляне, пабываючы ў Маскве на выстаўцы дасягненняў народнай гаспадаркі СССР, зацікавіліся прад-

стаўленымі на ёй экспанатамі аб поспехах беларускай сельгасарцелі ў развіцці трусагадоўлі. Вярнуўшыся дамоў, карэйскія сяляне стварылі ў сябе ў гаспадарцы трусагадоўчую ферму і звярнуліся да іскраўцаў з просьбай падзяліцца сваім вопытам. Беларускія калгаснікі ахвотна адгукнуліся на пісьмо сяброў, далі ім карысныя дзелавыя парады. З таго часу беларускія і карэйскія сяляне рэгу-

лярна перапісваюцца, паведамляюць адзін аднаму аб сваіх поспехах. Цяпер у сельгасарцелі «Іскра» працуе аддзяленне Таварыства савецка-карэйскай дружбы. У калгасным клубе аформлен куток, дзе сабраны літаратура і ілюстрацыі аб жыцці брацкай краіны. Тут захоўваюцца два альбомы, прысланыя з гаспадаркі «Самсу». Іскраўцы падрыхтавалі для карэйскіх сяброў фотаальбом аб поспехах сваёй арцелі.

Ім ёсць аб чым расказаць. Нягледзячы на неспрыяльнае, халоднае і дажджлівае надвор'е, калгаснікі вырашцілі добры ўраджай, толькі ад тэхнічных культур атрымліваюць каля чвэрці мільёна рублёў даходу. Арцель стала спецыялізаванай гаспадаркай па адкорму свіней. Працявае інтэнсіўна развівацца трусагадоўля — галіна, якой калгас ужо займаецца 25 гадоў.

(БЕЛТА).